

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Біологічний факультет
Кафедра ботаніки

Затверджено
на засіданні кафедри ботаніки
біологічного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 16 від 10 листопада 2025 р.)

Завідувач кафедри ботаніки

Віталій ГОНЧАРЕНКО

Силабус з навчальної дисципліни

«Цитологічні основи репродукції рослин»

що викладається в межах ОПП "Біотехнології та біоінженерія"
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для здобувачів
зі спеціальності 162 "Біотехнології та біоінженерія"

Львів 2025

Назва курсу	Цитологічні основи репродукції рослин
Адреса викладання курсу	вул. Грушевського 4, 79005 Львів
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	біологічний факультет, кафедра ботаніки
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	16 Хімічна та біоінженерія 162 Біотехнології та біоінженерія
Викладачі курсу	доцент кафедри ботаніки к.б.н. Одінцева Анастасія Валеріївна
Контактна інформація викладачів	anastasiya.odintsova@lnu.edu.ua
Консультації по курсу відбуваються	Консультації в день проведення лекцій (за попередньою домовленістю). (вул. Грушевського 4, ауд. 326)
Сторінка курсу	http://e-learning.lnu.edu.ua/course/view.php?id=2374
Інформація про курс	Дисципліна «Цитологічні основи репродукції рослин» викладається у 8 семестрі в обсязі 6 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою) і є дисципліною вільною вибору студентів.
Коротка анотація курсу	У курсі розглядаються особливості біології рослинної клітини (ультраструктура протопласту та клітинної оболонки, диференціація соматичної клітини, міжклітинні контакти і транспорт речовин), процеси каріокінезу, цитокінезу. Розглядаються цитологічні основи репродуктивних процесів у вищих рослин, зокрема клітинна будова і розвиток спор, гамет і гаметофітів, явища майозу, каріогамії, агамоспермії, визначення статі, фізіологічні основи самонесумісності і презиготичної селекції під час прогамної фази репродуктивного циклу, особливості постзиготичної фази репродуктивного циклу, основи каріологічного аналізу рослин.
Мета та цілі курсу	<p>Метою вивчення вибіркової дисципліни «Цитологічні основи репродукції рослин» є ознайомлення студентів з клітинними механізмами процесів розмноження, які забезпечують передачу спадкової інформації у рослин та лежать в основі її модифікації під впливом природних або штучних чинників.</p> <p>Основними завданнями вивчення дисципліни є:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ з'ясувати особливості клітинного циклу соматичної клітини у вищих рослин (каріокінез, цитокінез, диференціація), особливості спорогенезу,

	<p>гаметофітогенезу та сингамії у покритонасінних;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ з'ясувати клітинні механізми стадій репродуктивного циклу покритонасінних: адгезія пилку, penetрація, презиготична селекція чоловічих гаметофітів, типи агамоспермії, постзиготична селекція, ембріогенез та ендоспермогенез; ➤ розглянути методи дослідження процесів розмноження рослин на клітинному рівні.
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Барна М.М., Барна Л.С. Наукові читання, присвячені 120-річчю відкриття подвійного запліднення у покритонасінних рослин професором університету Святого Володимира С. Г. Навашином // Наук. зап. Терноп. нац. пед. ун-ту. Сер. Біол., 2019, № 1 (75). 155-164. doi:10.25128/2078-2357.19.1.20. 2. Барна М.М., Барна Л.С., Герц Н.В., Мацюк О.Б. Подвійне запліднення у покритонасінних рослин і його відкриття професором університету Святого Володимира С. Г. Навашином (до 120-річчя від дня відкриття) // Наук. зап. Терноп. нац. пед. ун-ту. Сер. Біол., 2018, № 3-4 (74). 8-16. 3. Барна М. М., Герц Н.В. Основи цитоембріології Квіткових рослин (Magnoliophyta) Лабораторний практикум: навч. посіб. – Тернопіль: Видавничий центр «Вектор», 2019. – 135 с. 4. Гончаренко І. В. Будова рослинного організму. Морфологія та анатомія рослин: навчальний посібник для вузів. 2-е вид., перероб. – Суми: Університетська книга, 2004. – 200 с. 5. Нечитайло В. А., Кучерява Л. Ф. Ботаніка. Вищі рослини. – Київ: Фітосоціоцентр, 2000. – 432 с. 6. Новіков А., Барабаш-Красни Б. Сучасна систематика рослин. Загальні питання: навч. посібник. – Львів: Ліга-Прес, 2015. – 686 с. 7. Парпан В.І., Кокар Н.В. Морфологія рослин: навч. посібник. – Івано-Франківськ: Вид-во Прикарпатського нац. універ. ім. Василя Стефаника, 2010. – 332с. 8. Репродуктивна біологія рослин: навч. посібник для студентів біологічного факультету / Укл.: А. В. Одінцова, С. В. Шевченко – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2017. – 104 с. 9. Leins P., Erbar C. Flower and fruit: Morphology, ontogeny, phylogeny, function and ecology. Stuttgart: Schweizerbart, 2010. – 439 pp. 10. Simpson M. G. Plant systematics. Elsevier, 3rd ed. 2019. – 774 pp. https://doi.org/10.1016/C2009-0-02260-0

	11. Stevens P. F. Angiosperm Phylogeny Website. Version 14, July 2017 [2001 and more or less continuously updated since]. Cited 9 January 2020. [Available at http://www.mobot.org/MOBOT/research/APweb/].
Тривалість курсу	один семестр
Обсяг курсу	180 год, з яких 30 год. лекції, 30 год. практи., 120 год. самостійної роботи
Очікувані результати навчання	Після завершення цього курсу студент буде: <i>знати</i> особливості мітозу, мейозу та сингамії у вищих рослин, стадії спорогенезу, гаметофітогенезу, ембріогенезу та ендоспермогенезу, типи агамоспермії, методи дослідження клітинних процесів покритонасінних, <i>вміти</i> застосовувати знання та методи вивчення цитологічних процесів у біотехнології рослин.
Ключові слова	мейоз, мітоз, сингамія, пенетрація, цитокінез, мікроспорогенез, гаметофітогенез, ембріогенез, зародковий мішок, агамоспермія, самонесумісність, репродуктивний цикл
Формат курсу	очний / змішаний
	проведення лекцій, практичних, індивідуальна та самостійна робота
Теми	Наведено у таблицях 1 і 2
Підсумковий контроль, форма	залік у кінці семестру
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань із ботаніки, достатніх для сприйняття категоріального апарату предмету.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	лекції, презентація, розповідь, пояснення, робота в LMS Moodle, інтерактивні методи
Необхідне обладнання	персональний комп'ютер, доступ до інтернету, загальноживані комп'ютерні програми і операційні системи, проектор
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: 1. тематичні контрольні завдання (чотири письмові роботи по 10 балів) – 40 балів, 2. усне повідомлення – 15 балів, 3. виконання всіх практичних робіт – 45 балів, Залік студент отримує на підставі додавання результатів усіх виконаних робіт протягом семестру.
Питання до	Завдання для обговорення містять питання з таких

модульних контролів (замірів знань)	розділів: 1. Будова і життєвий цикл соматичної клітини рослин. 2. Презиготичні процеси репродуктивного циклу: спорогенез, гаметофітогенез, прогамна фаза запліднення. 3. Постзиготичні процеси репродуктивного циклу рослин: амфіміксис, агамоспермія, ембріогенез. 4. Методи дослідження репродуктивних процесів у рослин.
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу

Таблиця 1

Схема курсу «Цитологічні основи репродукції рослин»

Тиждень	Тема занять (перелік питань)	Форма діяльності та обсяг годин	Термін виконання
1.	Будова і життєвий цикл соматичної клітини рослин.	Лекції – 2 год, практичні – 2 год, самостійна робота – 6 год	1 тиждень
2.	Процеси диференціації та функціонування соматичної рослинної клітини.	Лекції – 2 год, практичні – 2 год, самостійна робота – 6 год	1 тиждень
3.	Міжклітинні взаємодії у рослин. Транспорт речовин між клітинами.	Лекції – 2 год, практичні – 2 год, самостійна робота – 6 год	1 тиждень
4.	Організація меристеми і типи меристем.	Лекції – 2 год, практичні – 2 год, самостійна робота – 6 год	1 тиждень
5.	Соматичний ембріогенез. Клітинні механізми вегетативного розмноження.	Лекції – 2 год, практичні – 2 год, самостійна робота – 6 год	1 тиждень
6.	Функціональна морфо-анатомія квітки та стадії її морфогенезу.	Лекції – 2 год, практичні – 2 год, самостійна робота – 6 год	1 тиждень
7.	Розвиток мікроспорангіїв, мікроспорогенез, розвиток чоловічого гаметофіту.	Лекції – 2 год, практичні – 2 год, самостійна робота – 6 год	1 тиждень
8.	Розвиток насінного зачатку, мегаспорогенез, розвиток зародкового мішка.	Лекції – 2 год, практичні – 2 год, самостійна робота – 6 год	1 тиждень
9.	Прогамна фаза статевого процесу: адгезія, пенетрація, сингамія. Структура провідникових шляхів	Лекції – 2 год, практичні – 2 год, самостійна робота – 6 год	1 тиждень

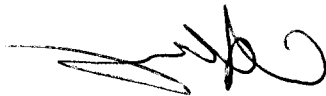
	маточки. Цитологічні основи міжорганізмової взаємодії у рослин.		
10.	Розвиток спорангіїв, спор і гаметофітів у голонасінних рослин.	Лекції – 2 год, практичні – 2 год, самостійна робота – 6 год	1 тиждень
11.	Розвиток зародка та ендосперму. Будова і типи насінин.	Лекції – 2 год, практичні – 2 год, самостійна робота – 6 год	1 тиждень
12.	Типи амфіміксису. Поліембріонія. Поліплоїдія. Гібридизація.	Лекції – 1 год, практичні – 2 год, самостійна робота – 6 год	1 тиждень
13.	Типи агамоспермії. Приклади агамоспермних видів.	Лекції – 1 год, практичні – 2 год, самостійна робота – 6 год	1 тиждень
14.	Методи дослідження цитологічних особливостей репродуктивних процесів. Ботанічна мікротехніка. Каріологічний аналіз.	Лекції – 4 год, практичні – 2 год, самостійна робота – 6 год	1 тиждень
15.	Методи вивчення репродуктивних систем. Кількісні показники відношення гамет у відкритих і закритих репродуктивних системах.	Лекції – 2 год, практичні – 2 год, самостійна робота – 6 год	1 тиждень

Таблиця 2

Завдання для самостійних робіт до курсу "Цитологічні основи репродукції рослин"

Тема і питання, що розглядаються	Обсяг
1. Виконання чотирьох письмових завдань з запропонованих тем в межах тем лекцій.	24 год
2. Підготовка доповіді з одної обраної теми в межах тем практичних робіт	6 год.

Автор

Анастасія ОДИНЦОВА

"ПОГОДЖЕНО"

Голова методичної ради
біологічного факультету

Віталій ГОНЧАРЕНКО

"10" листопада 2025 р.

Гарант ОПІ

Віктор ФЕДОРЕНКО

"10" вересня 2025 р.